

ΓΥΝΑΙΚΕΙΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΡΑ ΕΙΡΗΝΗ ΔΟΥΚΑ

Η φιλοδοξία του 'Αλεξίου Κομνηνού. Μία ένδεξη και πανίσχυρη οικογένεια. Ένα πολιτικό συνεικείο. Στόν αυτοκρατορικό θρόνο. Είκοσι χρόνια μέσα στη μοναξιά... Μία ανώτερη γυναίκα. Τα χαρίσματα της Ειρήνης Δούκα. Φιλοδοξίες, που ξυπνούν έξαφνα.... Πώς η Ειρήνη έκανε το σύζυγό της να ξεναγύρισε κοντά της. Στο στρατόπεδο. κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Α'.

Κατά το τέλος του έτους 1077, ο 'Αλέξιος Κομνηνός, ο μέλλον αυτοκράτορας του Βυζαντίου, ο οποίος δεν ήταν ακόμη παρά ένας μεγάλος άρχων, πολύ φιλόδοξος, είχε αντιληφθεί ότι, για να καταλάβει τον αυτοκρατορικό θρόνο, τον οποίο τόσο εποχθάλυε, έπρεπε πρώτιστα να κάνει ένα καλό γάμο.

Μετάξυ των μεγάλων οικογενειών της αυτοκρατορίας του Βυζαντίου, καμιά δεν ήταν κατά την εποχή εκείνη πιο ένδοξη από την οικογένεια Δούκα, ή από α κατήγετο από τον ίδιο τον Μεγάλο Κωνσταντίνο. Ο πλούτος και η δύναμη της οικογένειας αυτής ήταν άπειραντος. Πολλά μέλη της είχαν γίνει αυτοκράτορες, όπως μέλος της ήταν επίσης και ο αυτοκράτορας Μιχαήλ VII, ο οποίος βασίλευσε τότε στο Βυζάντιο.

Για τους λόγους αυτούς, ο 'Αλέξιος Κομνηνός, μολονότι μία βαθειά έχθρα έχοιζε την οικογένειά του από την οικογένεια Δούκα, σέβτηκε ν' αναζητήσει σ' αυτή τη σύζυγό του. Έτσι, παρ' όλη την αντίδραση της μητέρας του, παντρεύτηκε τη νεαρή Ειρήνη Δούκα, κόρη του 'Ανδρόνικου Δούκα και γιγνήνη του Κασσάρου 'Ιωάννου Δούκα. Πράγματι δέ, έπειτα από τρία χρόνια έγινε αυτοκράτορας, ανατρέποντας το Νικηφόρο Βωτανάτη.

Μα όταν πραγματοποιήσε τους σκοπούς, για τους οποίους είχε παντρευτεί, ο 'Αλέξιος δεν έδειξε καμμία εγγνώμηση στή σύζυγό του, στην άσκια χροιάσε το θρόνο του. Ήταν άλλωστε, τελεία ερωτευμένος με τη σύζυγό του πραγματόχου του, την όμοια αυτοκράτειρα Μαρία της 'Αλμανίας... Πιεζόμενος λοιπόν κ' απ' τη μητέρα του, ή οποία μισούσε θανάσιμα την οικογένεια Δούκα, αποφάσισε να ξεφορτωθεί τη σύζυγό του, παίρνοντας διαζύγιο. Μα το πράγμα ήταν πολύ δύσκολο, γιατί ο λαός και ιδίως ο στρατός, που τον είχε ανεβάσει στο θρόνο, το είχε κάνει αυτό χάριν της οικογένειας Δούκα.

Όταν, κατά τον 'Απρίλιο του 1081, η Ειρήνη Δούκα έγινε αυτοκράτειρα του Βυζαντίου, δεν ήταν ακόμη παρά δεκαπέντε μόλις χρόνων. Φαινόταν ωστόσο πως δεν ήταν και πολύ όμοια. Ήταν βέβαια ψηλή και καλοκαμωμένη, είχε σέ όλες τις κινήσεις της μία δυνάμει ελευθέρια, όμοια χείρα σαν από φίλτιν και γοργετικά μάτια, που είχαν προσωνογάλο χρώμα, μα ήταν υπερβολικά κόκκινη και το πρόσωπό της είχε άσχημα χαρακτηριστικά. Έξ άλλων παραμολούσε πολύ το ντύσιμό της, δεν φτιασιδωνόταν, κ' αυτό την έκανε να φαίνεται ακόμη άσχημοτερη...

Επίσης η Ειρήνη δεν αγαπούσε καθόλου τον κόσμο. Απεχθάνονταν να επιδεικνύεται δημόσια στις αυτοκρατορικές τελετές και στενωρούς την πολύ δεν αναγκάζονταν να πηγαίνει σ' αυτές. Δεν αγαπούσε επίσης τις δημίες και γ' αυτό στις εορτές των άνακτόρων έβρινε σιωπή, με τα χείρα σφιγμένα, ψυχρή και μυστηριώδης σαν άγαλμα.

Η Ειρήνη ακόμη δεν ήθελε να έχη πολυάριθμο υπηρετικό προσωπικό και τα γούστα της ήταν πολύ απλά... Η επίσημος ταράτξης, ή κομψές, ή τελετές, την έτρομαζαν. Ζούσε κατά προτίμηση στα ιδιαίτερα διαμερίσματά της και περνούσε τις ημέρες της συγκεντρωμένη στον έαυτό της, διαβάζοντας και σκεπτιζόμενη. Οι πανηγυρισμοί της την παραβόλλαν συχνά τότε προς την 'Αθήνα στην οθωνογεννήτη, την λαμπρή και την άρροστη και τότε προς την τελεία γυναίκα, για την οποία μιλούσε ο Σολωμός. Προσέθετε δέ ότι αγαπούσε πολύ τη Σοφία, την όμοια ο Πλάτων αποκαλεί μοναδική όμορφιά της ψυχής.

Την ιδιαιτελική της ζωή η Ειρήνη την περνούσε με τη μελέτη και τις έλεουσινες. Τα όμοια των πατέρων της έκολλούσε έξασκούναν σ' αυτή ξεχωριστή γοητεία. Πολλές φορές πήγαινε στο τραπέζι για να φάη, κρατώντας ακόμη στο χέρι της κάτω ιερό βιβλίο...

Η ευσπλαχνία της ήταν άπειραντη και δεν κοιναζόταν ποτέ να κούρη τη φτώχεια, για τους όποιους είχε πάντα τα χείρα της

άνοιχτά. Όταν έβγαυε έξω, όλους τους ζητιάνους, όλους τους ρακεν-δύτους, όλους τους άθλιους που συναντούσε από δρόμο της, τους έλε-οίσε πλούσια και γενναίοδωρα. Και όχι μόνο αυτό, αλλά ή γυναίκα αυτή, ή όμοια σπανίως μιλούσε με τους μεγάλους άρχοντας, όταν βρισκόταν μπρός στους άπολαύρους της ζωής. Ένοιαθε τη γλώσσα της να λίνετα. Τους μιλούσε, τους παρηγοούσε, τους έδιδασκε με μία άπειραντη καλοσύνη...

Είκοσι όλόκληρα χρόνια ή Ειρήνη τα πέρασε σχεδόν άποτραβηγμένη έντελώς από τη ζωή και την κίνηση της αλήθειας... Είχε αλήθεια, ότι στο διάστημα αυτό, ή ξεχωριστή αυτή γυναίκα υπέφερε πολύ γιατί έλάτρευε το σύζυγό της, ο όποιος την παραμολούσε και άγαπούσε μών άλλη... Θα ήθελε ακόμη ίσως να πείξη κάποιο σπουδαιότερο ρόλο στην αυτοκρατορία. Είχε άλλωστε όλα τα προσόντα που έπρεζάζοντο γ' αυτό. Είχε ψυχή στο βάθος άνδρα, είχε βάρος, ψυχραιμία, είχε μεγάλη αντίληψη και διαλογιστικότητα. Όλοι οι σύγχρονοί της εκθαύμαζαν το πνεύμα της, τη δικαιοσύνη της και, από πάνταν, την αλή-μνη της, τόλη άνοτητα και των άνδρών! Πρέπει ακόμη να προσθέ-σουμε, ότι ήταν πολύ περιγνώστη την κατεύωσή της και για τη δόξ-της οικογένειας της. 'Απ' όλα αυτά θα καταλάβαινε οι άναγνώστες μας, πως ή Ειρήνη, όταν της έδόθη ή κατά-ληλη εύκαιρία, παρουσιάστηκε έξαφνα, γυναίκα φιλόδοξη και μεγάλη στην πολιτική, έντελώς άμφορετική απ' ό,τι ήταν πριν.

Σιγά-σιγά ο 'Αλέξιος είχε αποβάλει κάθε σέκνη διαζύγιου, γιατί έβλεπε πως αυτό ήταν άδύνατο, χωρίς να ριζοκινδυνεύει το θρόνο του. Έτσι ή Ειρήνη έσταθεροποιείτο όλοένα στην αλήθ. Όταν δέ χάρισε διαζύγιο στην αυτοκράτειρα, ή θέα της στερεώθηκε όριστικά. Και όταν, άργότερα, ή μητέρα του αυτοκράτο-ρος 'Αννι Δαλασινιή, ή όμοια έξασκώσε τρο-μερή έπιδραση σ' αυτόν, αποσύρθηκε από την αλήθ, άφησε τη θέα της στη σύζυγό του. Έ-τσι ο 'Αλέξιος ξεναγύρισε στην σιγά στην Ειρήνη.

Το έρωτικό του πάθος προς τη Μαρία της 'Αλμανίας είχε οβίσει με τα χρόνια. Υπέφερε άλλωστε από ρευματισμούς και, στις τρομερές κρίσεις του, μονάχα ή σύζυγός του ήξερε να τον περιποιείται και να τον άνακουφίζει.

Είχε φτάσει πια για την Ειρήνη ή ώρα της δράσεως, την όμοια με τόση ύπομνη και άγνοια συγχρόνως περμένε τόσα χρόνια.

Έπειτ' από λίγο ακόμη χωρής, ο 'Αλέξιος δέ μπορούσε πια να κάνει γαυρό ό αυτή. Την έπαυσε παντού μαζί του, στα τάξια και και σ' αυτές άκόμη τις έκατορείες του, τόσο για τις στοργικές περιποιήσεις που του δαμύ-λενε, όσο και για τις φρόνιμες συμβουλές που του έδινε και ίσως ά-κόμη γιατί φοβόταν τη φιλοδοξία της, άν την άφινε μόνη της στην Κωνσταντινούπολη.

Ένωμμεταξή οι πολιτικοί έχθροί της Ειρήνης δεν έπαυαν να ερω-νέονταν την δημη άφροσύνη του 'Αλεξίου προς τη σύζυγό του. Πο-λλές φορές ο 'Αλέξιος έφαινε μέσα στη σιγή του ύδριστικούς λιβέ-λους, που τον συμβούλευαν να ξεναστείλν το γυναικωνίτη της αυτή τη γυναίκα, της όμοιας ή παρούσα έτάραζε το στρατόπεδο.

Μά, παρ' όλα αυτά, ή έπιδραση της Ειρήνης στον αυτοκράτορα μεγάλανε καθημερινώς. Η αλήθεια όμως είνε, ότι πρώτη αυτή άνε-κάλυπτα πάντοτε τις ραδιουργίες που έξφαινοντο γύρω από το θρόνο και πρώτη αυτή υπεδίδανε στον αυτοκράτορα τους άποτελεσματικω-τέρους τρόπους για να καταπνίγη κάθε αντίδραση. Όστόσο και τώρα που είχε άρχσει τη δράση της, ή Ειρήνη ήταν άδέατη. Τόσο σπύ στρατόπεδο, όσο και στο παλάτι δεν την έβλεπαν ποτέ.

Όταν όμως παρίστατο άνάγκη, δεν τα έκανε μπρός στους άνδρες. Ήξερε, σέ όλες τις περιστάσεις, να δείχνη το θάρρος της και την ηρωισμία της και το άπόδειξε αυτό στην έξη κρίση και έπικίνδυνη περιστάση.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Η συνέχεια.

Η αυτοκράτειρα Ειρήνη Δούκα